

Hemda lærer Norge hebraisk

SAMFUNN: Når man hører Jerusalem, tenker de aller fleste Midtøsten. Men det mange ikke er klar over er at det fins et Jerusalem på Avaldsnes på Karmøy – om enn ikke med samme kulturelle, historiske og åndelige status.

AV LARS-TORALF STORSTRAND, tekst og foto, redaksjonen@idag.no

Norge IDAG har slått av en prat med Hemda Meltvik, israelsk gründer, bokforlegger og språklærer – midt i hjertet av norsk vikingland.

Hemda, tenker du kanskje, det var et uvanlig navn... men så er det en uvanlig dame det er snakk om også, norsk og israelsk som hun er. Født og oppvokst i Israel, og med et stort hjerte for fedrelandet, men med et vel så stort hjerte for Norge.

Den delen av livet hennes begynte med at Hemdas yngre søster kom til Norge for snart en mannsalder siden. Hun fant seg en mann i Bergen sområdet – og Hemda – som i likhet med søsteren er ekte sabra (det vil si; innfødt israeler) vendte nesen nordover for å besøke søsteren og delta i bryllupet hennes.

Denne hendte for snart 25 år siden, og under ei reise med Flaggruten tok hun den første svingen i det som skulle bli en omfattende forandring i livet hennes. Hun ble sittende og prate med en trivelig nordmann – med røtter på Avaldsnes.

Det skulle utvikle seg til å bli mer enn bare en samtale – enn og godt vennskap – for frem

i Jerusalem ved navn Eliezer Ben-Jehuda.

Den enkleste måten å beskrive Ben-Jehuda på, må være å kalle ham det jødiske svaret på Ivar Aasen. Fylt av iver og med blod på tann, gikk de to mennene til hver sin tid – i hver sine land og på hver sine måter løs på kvar sine nærmest umenneskelige oppgaver – å skape et nytt, moderne og levende språk for sine respektive folk.

Begge to har fått stor plass i Hemdas liv.

Og da hun kom til Norge og ble værende her, var det nynorsken hun kom i kontakt med – og som er det norske språket hun (og mannen hennes) bruker til daglig.

Den første boka

Litt etter hvert oppdaget Hemda, som begynte få kontakt med israelsvenner i disktriktet, at det var begynte å vokse fram en hunger i folk etter å lære seg hebraisk. Noen fordi de ville få med seg grundigere forståelse for hva som står i de gammeltestamentlige tekstene, andre av mer komplekse årsaker. Mange bad henne, som jøde og israeler, om hjelp til å forstå språket – som har et helt annet alfabet – enn det latinske som vi bruker i

GRÜNDER: Hemda Meltvik er israeler og gründer som har slått seg ned i Norge. Her med noen av bøkene hun har gitt ut på forlaget sitt, Jerusalem Forlag. FOTO: LTS

gre og mer om jeg hadde visst hva jeg gav meg i kast med nå i dag, men den gangen var jeg så oppslukt av tanken at jeg stod på for fullt og vel så det, forteller Hemda. Navnet hennes har nok et aldri så lite program i seg selv, da hun er oppkalt etter kona til nettopp Eliezer Ben-Jehuda, mannen som skapte språket over alle språk.

Gründerånd

Det fins et hebraisk ord som heter «chutzpah» [uttales: hrutspa]. Dette er et personlighetstrekk som nok følger mange som har jødisk bakgrunn. Ordet tyder dypest sett «frekkhet», men det er ikke nødvendigvis snakk om rå frekkhet, men en slags drivende pågåenhet som gjør at enkelte menneske greier å få gjort mer enn det andre skulle drømme om å tenke ut. En gründer har nok fått en god dose av denne holdningen til livet. Hemda er ikke noe unntak.

Etter å ha laget hebraisk-norsk ordbok med 12000 hebraiske oppslagsord gikk hun videre med å laga en norsk utgave av Haggadah.

–Haggadah er nærmest sett et liturgisk skrift, en gjennomgang av den jødiske påskefesten, slik den har blitt feiret siden 1491 FK, da jødefolket i hast forlot Egypt. Dette og på grunn av etterspørsel blant både israelsvenner og kristne som heller ønsket å feire de bibelske høytidene – enn de som har utviklet seg gjennom kirkehistorien, og som mange føler har blitt løsrivet fra sitt bibelske og jødiske opphav.

å reisa til Israel, og derfor slår fra seg å ta en slik tur – da turene ofte kan komme på tju tusen og mer. Med basis i sine kontakter og kunnskaper har hun derfor startet sitt eget reiseselskap – og har, i skrivende stund omkring to reiser til Israel i året – enten på grunn av språkkurset – eller for å reise rundt om i landet. Hun er heller ikke fremmed for å være mellomkvinne når det gjelder å arrangere private reiser – enten for familier eller grupper som vil til landet.

Mer ordbok

Alt mens dette var i gang, gikk hun og mannen hennes i gang med neste prosjekt, en norsk-hebraisk ordbok. Og om du syns at den første ordboka med 12 000 oppslagsord kunne virke som et omfattende stykke arbeid, slår denne føttene under den tanken. For i dette verket har ekteparet Meltvik greidd å samla ikke færre enn 40 000 norske oppslagsord med oversettelse til hebraisk, noe som på det nærmeste er for et rent livsverk å regne.

I tillegg har de på forlaget sitt gitt ut ei rad andre bøker – og driver import av smykke og te og andre israelske produkter. Mye av det med åndelig preg.

Framtida

Midt i alt dette; forlaget som begynte i det små og har vokst og fremdeles vokser; hvilken fremtid ser så Hemda for seg? Vi spurte henne om det, og fikk til svar at hun ikke har tenkt verken å hvile på sine